

Tornionjoen-Muonionjoen ja rannikon kalatalousalue
Kalatalousalueen hallitus
Harri Katainen
Toiminnanjohtaja
harri.katainen@rovaniemi.fi

Lausunto 14.2.2025

Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeet vuodelle 2025

Kalatalousalueen lausunto kalastussääntöön tarvittavista muutoksista Tornionjoen kalastusalueen kalastussäännön 16 §:n mukaisia vuotta 2025 koskevia Ruotsin kanssa käytäviä neuvotteluja varten.

Vuoden 2010 jälkeen Ruotsin ja Suomen väliset kalastussääntöä koskevat neuvottelut on toteutettu ministeriöiden välillä virkamiestasolla. Paikallista kalatalousalueen edustajaa ei neuvotteluryhmässä ole ollut. Paikallisten vaikutuskanava on ollut lausuntojen antaminen sekä sidosryhmien kuulemistilaisuudet. Kalatalousalue haluaa tähän muutoksen siten, että ministeriöiden neuvotteluryhmään tulee jatkossa myös kalatalousalueen edustaja.

Tornion-Muonionjoen ja rannikon kalatalousalueen kanta on, että lohen kalastuksen säätelyn tehostamiselle on tarvetta varovaisuusperiaatetta noudattaen. Aiempaa tiukemmat rajoitukset ja säätelyn toimet tulee kohdentaa kaikille vesialueille ja koskemaan kaikkia kalastusmuotoja.

Merialue

Perämeren pohjukan lohenpyynnin aloitusajankohta ja pyydysmäärien käyttö ei ole tasapuolista Suomen ja Ruotsin välillä. Pynnin samanaikainen aloitus ei nykyisin toteudu, kalojen merkitsemistä koskeva velvollisuus eikä kalastuksen valvonta noudata tasapuolisuutta. Kalatalousalue vaatii tähän muutoksen alkaen kalastuskaudesta 2025. Sopimusneuvottelut edellyttävät yhdenvertaista kohtelua kansallisuudesta riippumatta. Tässä yhteydessä on syytä huomioida myös rajajokisopimukseen kirjatun kalastuksen aloittamiseen liittyvän liukuman (17.-29.6) käyttöönotto, muutoinkin kuin aikaisimman mahdollisen päivän osalta. Tarkempi kalastuksen ajankohta tulee asettaa yhteistyössä Perämeren ammattikalastajien kanssa.

Jokialue

Kalatalousalue esittää kahta vaihtoehtoista toimintamallia kalastuksen rajoittamiselle jokialueella.

Kausikiintiö-malli: Kalastustavasta riippumattoman kalastajakohtaisen kausikiintiön ja siihen liittyvän kidusmerkeillä toteutettavan merkintävelvollisuuden käyttöönotto jokialueelle. Eesityksen mukainen kalastajakohtainen kiintiö vuodelle 2025 on 3 lohta per kalastaja per kalastuskausi. Tuleville vuosille kalastajakohtaisen kiintiön tulee perustua viimeisimpään saatavilla olevaan LUKE:n ja SLU:n tutkijoiden yhdessä muodostamaan neuvonantoon. Kausikiintiön ollessa vähemmän kuin kolme lohta per kalastaja per kausi, tulee paikallisten kalastusoikeuden haltijoiden asema huomioida heidän edukseen.

Aikarajoitus-malli: Lohenkalastuksen rajoittamista jokialueella voidaan tehostaa asettamalla pyyntiaikaan sidonnaisia kalastusrajoituksia koskien kaikkia joella tapahtuvia pyyntimuotoja. Perinnekalastuksen

kulkuverkkopyynnin pyyntiaikaa rajoitetaan poistamalla yksi kalastus vuorokausi (16% vähennystä pyyntiaikaan). **Samaa periaatetta tulisi noudattaa myös lippopyynnin osalta.** Vapakalastukseen asetetaan yhden viikkorauhoituspäivän sijaan kaksi rauhoituspäivää per viikko elokuulle siten, että ne ovat peräkkäiset 48h sunnuntai illasta tiistai iltaan. Kesä ja heinäkuulle voidaan lisäpäivä asettaa mikäli lohen nousumäärä Kattilakosken laskuria tarkastellen sitä edellyttää, LUKEn viimeisimmän ennustumallin mukaisesti.

Viime vuosien lämpimät kesät ovat vauhdittaneet keskustelua reaktiivisesta kalastuksesta. Kalatalousalue esittää, että kevään rajajokisopimusta koskevista neuvotteluissa päätetään menettelytavoista yhteistyötahojen kanssa lohenkalastuksen rajoittamisesta olosuhteiden niin vaatiessa pyyntikauden aikana. Eli esitämme reaktiivisen kalastuksen säätelyn aloittamista heti kalastuskauden alusta lähtien.

Lohikannan heikon tilan vallitessa on kalatalousalueen näkemyksen mukaan syytä ryhtyä selvittämään myös mahdollisuutta rajoittaa jokialueelle myytävien kalastuslupien määrää. Lupamyynnin rajoittamisen yhteydessä tulee huomioida jokialueen laajuus, erityispiirteet sekä lohen nousukäyttäytyminen, kalastuspaineen alentamiseksi.

Lupamäärän rajaamisen lisäksi vuoden 2025 aikana alulle laitettavan laajemman lohenkalastuksen järjestelyyn liittyvän kehityshankkeen aikana on syytä selvittää myös, jokialueen kokonaiskiintiö merialueen tapaan. Jokialueelle kokonaiskiintiötä asetettaessa sen tulisi olla valtioiden yhteinen kiintiö molemmin puolin jokea. Kokonaiskiintiössä on syytä huomioida perinnepyyntin apajapaikkakohtainen jako, kalastusmatkailun yritystoimijat, paikalliset jokivarsikuntien asukkaat, vapakalastuksen "avoimet" luvat, omilla kiintiöillään.

Huomioitavaa muussa kalastuksessa

Siika

Siian kalastuksen säätelyä tulee tarkastella nykyisessä muodossaan ja pyrkiä selvittämään siikakannan heikko tila tutkitun tiedon määrää lisäämällä.

Harjus

Sivusaalis kuolleisuuden kohonneeseen määrään tulee kiinnittää huomiota aiempaa paremmin, sen seurannan tehostamisella sekä sen ennaltaehkäisyyn liittyvällä viestinnällä. Sitä tulee ennaltaehkäistä myös alueellisesti kalastuspainetta vähentämällä.

Viehekalastuksen voimakas ruuhkautuminen joen keskivaiheille (erityisesti Pellon alue) on lisännyt alueella pyyntiponnistusta. Tämän seurauksena harjuskanta on merkittävästi pienentynyt ja osin hävittänyt. Harjus paikallisena kalana on lohenkalastuksen sivusaalis, mutta vapautettunakin sen eloonjääminen on heikkoa.

Harjuksen kalastuksen säätelyssä on kalatalousalueen näkemyksen ja kokemuksen mukaan syytä huomioida kalastusaikoihin liittyvät rajoitukset etenkin Tornionjoen, mutta myös Muonionjoen vesistöalueilla.

Kalatalousalueen hallitus